

Viering van 22 september 2024 rond Psalm 8
Verwondering als geboorteplaats van religie

Welkom en inleiding: Annie

Openingslied: p. 30 lied van samenkomst

Openingsgebed: (gedicht 'De schepping' van Fedde Nicolai)

Wie raakt niet diep onder de indruk
van wat de ENE heeft geschapen
de mens, de dieren, alles wat leeft

Gods grootheid is niet te vatten
Lucht en winden, zee en strand
de zon, de maan, de sterrenpracht.

Loof dus ook de ENE, de Schepper van 't heelal
Prijs hem om Zijn wijsheid en macht,
dat Hij de Schepping heeft volbracht
Gij die was, en is en altijd wezen zal.

Lied: Alles begon met God p. 67

Lezing 1: Genesis 1, 26-31

Lied: P13 Mensenaarde

Lezing 2: Psalm 8 (in de versie van D. Boer)

Luisterlied: Youtube 'Canticle of the Sun' (vertaling liedtekst zie ommezijde)
<https://www.youtube.com/watch?v=CfJ6WJPUff8>
gebaseerd op het zonnelied van Fransiscus van Asisi, geschreven toen hij al erg ziek was.

Overdenking: Annie

Vrije voorbeden + accl. p. 87 Laudate omnes gentes

Omhaling en PP

Tafelgebed nr 8

Brood en Beker

Onze Vader gezongen p.82 onderaan

Slottekst : Kristien

Slotlied: P 58 Dat nieuwe geestkracht

Zegen en Vredewens: Annie

Canticle of the sun, Prayer of Saint Francis

(<https://www.youtube.com/watch?v=CfJ6WJPUff8>) (3,31 min)

The heavens are telling the glory of God
and all creation is shouting for joy
Come dance in the forest, come play in the
field
and sing, sing to the glory of the Lord

Praise for the sun, the bringer of day
he carries the light of the Lord in his rise
the moon and the stars
who light up the way
unto your throne

Praise for the wind that blows through the
trees
the sea's mightiest storms
the gentlest breeze
they blow where they will, they blow
where they please
to please the Lord

Praise for the rain that waters the fields
and blesses our crops
so all the earth yields
from death unto life
her mystery revealed
springs forth in joy

Praise for the earth
makes life to grow
the creatures you made
to let your life show
the flowers and trees
that help us to know
the heart of love

De hemelen vertellen de glorie van God
en de hele schepping schreeuwt van
vreugde
Kom dans in het bos, kom speel in het veld
en zing, zing voor de glorie van de Heer

Lof voor de zon, de bringer van de dag
hij draagt het licht van de Heer in zijn
opkomst
de maan en de sterren die de weg verlichten
naar uw troon

Lof voor de wind die door de bomen waait
de machtigste stormen van de zee
de zachtste bries
ze waaien waar ze willen, ze waaien waar ze
willen
om de Heer te behagen

Lof voor de regen die de velden besproeit
en onze gewassen zegent
zodat de hele aarde opbrengt
van dood naar leven
haar mysterie onthuld
ontspringt in vreugde

Lof voor de aarde
doet leven groeien
de wezens die u maakte
om uw leven te laten zien
de bloemen en bomen
die ons helpen te kennen
het hart van de liefde

Welkom en

inleiding:

De piramides in de Vallei der Koningen, de Duomo van Milaan, de Sagrada Familia in Barcelona, de Taj Mahal, de reuzenbeelden op Paaseiland ... indrukwekkend! Mensenhanden kunnen prachtige dingen realiseren maar het blijft "schepping" met een kleine "s". Want wat mensen maken kan even snel worden teniet gedaan ... een brand, een aardbeving, een bom en weg is het kunstwerk, alsof het er nooit is geweest. De "Schepping" met een hoofdletter "S" is van een heel andere orde! Zeeën, bergen, watervallen, bossen, sterren en planeten ... ze hebben een eeuwigheidswaarde die de creaties van mensen ver overstijgt. Als gelovige mensen herkennen en erkennen wij in deze Schepping de ENE, de Schepper die wij aanspreken als Vader/ Moeder, Zoon/ Broeder, creatieve, scheppende Geestkracht. Welkom in deze viering, de tweede van ons 49° werkjaar. "Verwondering als geboorteplaats van religie" is het thema, en wij buigen ons over Psalm 8

Psalm 8 in een hertaling van Dick Boer:

Wonder is alle leven!
Vol van tover!
Stilstaan als kinderen, nieuwsgierig en verbaasd.
Wie waagt het dit schouwspel te schaden?
Het overstijgt ons.
Kijkend in de hemel:
de zon, de maan, de sterren ...
Wie ben ik dan?
Zo klein, en tegelijk zo groot.
Dit is mij gegund: mogen zien, dit.
Koning voel ik me dan,
waardig gekroond,
soverein en verantwoordelijk
voor deze aarde, voor dieren en planten,
voor akkers en voedsel,
voor alle leven,
hoog boven de wolken en diep in de oceanen.
Mens zijn op deze aarde,
heerlijk!

Overdenking (Annie)

"Verwondering" is een intrigerend concept.
Filosoof Paul van Tongelen stelt dat verwondering méér is dan nieuwsgierigheid, verbazing, bewondering ...
Het gaat om het doorbreken van vanzelfsprekendheden.
Wanneer we ons openstellen voor het onbekende, het mysterieuze, het onverwachte ervaren we filosofische verwondering (volgens Plato het begin en het fundament van filosofie).
Aristoteles beweerde dat verwondering de basis is van alle wijsheid. Het vermogen zich te verwonderen opent deuren naar nieuwe inzichten, naar een nieuw begrip van de wereld om ons heen. Het is een bron van groei en kennis.
Verwondering is een waardevolle menselijke ervaring die ons uitnodigt om verder te kijken dan het alledaagse en ons te verbinden met iets wat groter is dan onszelf.
Verwondering kan een religieuze dimensie hebben.
De natuur, de ontdekkingen van de natuurwetenschappen kunnen een diep gevoel van verwondering en ontzag oproepen en dat gevoel kan religieus van aard zijn.
Psalm 8 is een weerspiegeling van dat gevoel.
Kent u de Engelse uitdrukking "to be in awe"?

Overweldigd worden door dat ongelooflijke, dat wonderbaarlijke van de Schepping, zoveel groter dan wij... en de gevoelens van ontzag, ontroering, dankbaarheid dat ik-kleine, kwetsbare mens- hier deel mag van uitmaken, méér nog: verantwoordelijkheid mag dragen.

Psalm 8 is een loflied. Een loflied voor de ENE. Een lied waarin ook de mens wordt belicht: in zijn grootheid en in zijn kleinheid. (kleinheid in vergelijking met de grootheid van het universum, grootheid omdat wij waardig zijn om deel uit te maken van ..., om verantwoordelijk te zijn voor ...) ... de "misère" en de "grandeur" van de mens, zoals Pascal het formuleerde.

Wij hoorden als eerste lezing een fragment uit Genesis. Een tekst, geschreven in een wereld en voor een publiek met een totaal ander wereldbeeld: de aarde als middelpunt van de Schepping, de mens als summum, de kers op de taart. En het werkwoord "heersen" is niet bepaald gelukkig gekozen! Wij zijn niet de "heersers", de bazen die met de wereld kunnen doen wat ze willen. We zijn de "hoeders" ... Ons is een heerlijk geschenk gegeven, maar met de opdracht daar behoedzaam mee om te springen en het ongeschonden door te geven aan wie na ons komen. Geen reden om ons arrogant op de borst te kloppen, om ons "verheven" en "superieur" te voelen, want daar is weinig reden toe ... Deze wereld is ons geschonken om zorg voor te dragen, niet om uit te buiten: niet om water en bodem te vervuilen, niet om diersoorten te laten uitsterven, niet om geweld te gebruiken ...

Op facebook lees je veel onzin, maar af en toe toch iets zinnigs: dit is een citaat van Kurt Vonegut (Amerikaans schrijver/ 1922- 2007): "Wij zijn misschien diegenen die ten onder zullen gaan omdat het redden van de planeet (en dus het redden van onszelf) economisch niet rendabel is" Kijk naar de prachtige ruimtetoelichtingen die de James Webb-telescoop doorstuurt naar de aarde ... besef dat er duizenden sterrenstelsels zijn, elk stelsel bestaande uit miljarden sterren. Sterrenstelsels waarvan sommigen miljarden lichtjaren van ons verwijderd zijn... Hoe klein is de mens tegenover dit universum? Ontzag, verwondering, dankbaarheid ... dat is de weg van een goede omgang met de Schepping! En dan is de vraag niet meer: "Hoe kom ik aan mijn trekken met de mogelijkheden die de aarde geeft? Hoe kan ik daar profijt uithalen, liefst zoveel mogelijk?" Maar wel: "Welk een voorrecht is het om voor deze wereld te mogen zorgen, om de vruchten ervan te plukken zonder die kapot te maken. Hoe kan ik de ENE eren in de wijze waarop ik in deze wereld leef en handel, zodat die er mooier en beter van wordt?" En is het al niet mislukt? Zijn we voorbij the point of no return?

En daar komt HOOP om de hoek kijken! Misschien een fopspeen (zie viering 18 augustus!) maar wat zijn we zonder? Ten aanzien van de grootheid van het universum is ons planeetje maar onooglijk klein en wij zijn nog veel kleiner ... een stipje, minder dan een stipje... Maar voor ons is deze aarde, dit wonderlijke ecosysteem, onze wieg, onze thuis; ons verleden, ons heden, onze toekomst ... vooralsnog onze enige thuis! Er is geen planeet B! Geen alternatief dus dan ons te blijven inzetten, dan te blijven hopen- ja, tegen beter weten in vaak- so be it- te blijven hopen dat het goed zal komen. Laat mij ervan bewust zijn dat de wereld niet rondom mij draait, laat mij verwondering ervaren dat ik - piepkleine mens- desondanks iets mag betekenen in dat grote geheel. WOW!

Tot slot van deze overdenking volgende anekdote:

De astronoom Russell gaf een lezing over het heelal, over de immense grootsheid ervan ... en na zijn voordracht stelde een dame hem volgende vraag: "Als onze wereld zo klein is, en het heelal zo groot, hoe kunnen we dan geloven dat God echt om ons geeft?"

Antwoord van Russell:

" Dat hangt er helemaal van af, mevrouw, hoe groot de God is waarin u gelooft"

Slottekst: (Kristien)

2 jaar geleden overleed Caroline Pauwels (56), voormalig rector van de VUB en hoogleraar communicatiewetenschappen. Ze kreeg in juni 2019 te horen dat ze maag- en slokdarmkanker had. Ze bleef steeds zeer levenslustig: "Ook als je ziek bent, kun je nog mooie dingen doen", klonk het in De zevende dag. De daad bij het dappere woord voegend, publiceerde ze in één maand tijd liefst twee boeken: **Ode aan de verwondering**, een tachtig pagina's tellend pleidooi om de wereld te zien als één groot Surprise-ei; en het boekje Wonderlust.

In Ode aan de verwondering roept ze op om de 'been there, done that'-gedachten te vermijden en een kinderlijke blik op de wereld te cultiveren.

Van nature zijn we allemaal nieuwsgierig, stelt Pauwels. Als je drie bent, is alles een wonder. Maar gaandeweg dooft het vuur van de nieuwsgierigheid. "De dingen zijn nu eenmaal wat ze zijn." Zo'n houding kenmerkt mensen die blasé zijn, of overprikkeld. Als er geen verwondering meer is, wordt alles grijs en liggen ontgoocheling, gelatenheid en wanhoop op de loer.

Pauwels lanceert daarom een oproep: Laten we dus vooral de gave van de verwondering weer ontwikkelen! Geruststellend zegt ze dat we onszelf weer kunnen leren verwonderd te zijn. Hoe dan? Ze deelde graag wat het leven haar heeft geleerd: Hier volgen 6 tips

tip 1) Maak tijd om jezelf goed te leren kennen, door gewoon regelmatig in diepe concentratie stil te worden. Dan ontstaat de ruimte om je te verwonderen, om wat gewoon was weer als bijzonder te ervaren, om wat vaststaand leek in vraag te stellen.

Tip 2) Ga met anderen praten, Mens word je in pluraliteit, schreef Hannah Arendt. Praten met anderen is je spiegelen aan die anderen. En door in die spiegel te kijken, zie je jezelf met andere ogen.

Tip 3) doe regelmatig iets dat je uit je comfortzone haalt en probeer van alles wat dagelijks is telkens weer iets bijzonders te maken. Leer nieuwe mensen kennen, spreek met mensen die heel anders in het leven staan dan jij. Doe nieuwe dingen, daag jezelf uit, maak het soms spannender dan je lief is. 'Leven is fietsen. Om in evenwicht te blijven, moet je de vaart erin houden,' schreef Einstein.

Tip 4) Leer kijken! En heb ook details. BV. De gedragsbiologe Alexandra Horowitz schreef een boek waarin ze elf keer dezelfde route loopt door haar buurt, maar telkens met andere ogen. De ene keer doet ze dat met een geoloog, die haar bijvoorbeeld opmerkzaam maakt op de fossiele resten in een muurtje opgetrokken in kalksteen. Dan weer met een historicus, een kunstenaar, een arts, een stedenbouwkundige, een kleuter en zelfs een keer met een hond. Telkens wordt dezelfde buurt op een totaal andere manier ervaren

Tip 5) Leer je in iets, wat dan ook, verdiepen en specialiseren, zonder ooit het geheel uit het oog te verliezen. Er is niet alleen de nooit eindigende verwondering en het steeds weer ontdekken van wat nieuw is en onbekend bleek. Je wordt je ook bewust van de beperktheid van je kennis en van de complexiteit van de dingen die steeds weer net iets anders blijken te zijn dan je eerst dacht.

Tip 6) Neem tijd voor de dagelijkse dingen. Geef ze aandacht. Omring je met mooie voorwerpen met een geschiedenis. Sta stil hoe ze gemaakt zijn, bij wat ze oproepen, bij de mensen waarmee ze hebben samengeleefd. Besef dat ook wij ooit geschiedenis worden, passanten in het leven van de dingen die blijven. Aandacht geven maakt ruimte vrij voor verwondering.

En tenslotte : Leer, leer, leer. Leer je blikveld verruimen, leer over andere tijden en ga op reis naar andere plaatsen. En verwondering zal je te beurt vallen.

Caroline Pauwels drukt het uit als volgt: 'Het is een wonderlijke wereld. Altijd en overal, voor wie er voor open staat, voor wie de moeite doet om te kijken, voor wie de verwondering toelaat in zijn of haar leven.'

We wensen jullie deze week veel momenten vol verwondering!